

Niki Derlukiewicz

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE NA DRODZE KU INNOWACYJNEJ GOSPODARCE

Streszczenie: Stworzenie innowacyjnej gospodarki to cel i jednocześnie wyzwanie nie tylko dla Polski, ale także wszystkich województw. W województwie dolnośląskim od kilku lat podejmowane są działania i różnorodne projekty mające na celu stworzenie takiej gospodarki. W artykule przedstawiono dotychczasowe doświadczenia województwa dolnośląskiego w tym zakresie oraz wskazano cele i kierunki rozwoju województwa w najbliższej przyszłości w dziedzinie innowacji.

Słowa kluczowe: region, strategia, innowacja.

1. Wstęp

Współczesna gospodarka charakteryzuje się kilkoma podstawowymi cechami. Po pierwsze, zjawisko konkurencji jest wszechobecne, tzn. występuje już nie tylko na poziomie przedsiębiorstw, ale także pomiędzy państwami i regionami, które coraz częściej rywalizują z sobą w rozmaitych obszarach. Po drugie, w rozwoju gospodarczym obserwuje się ogromny wzrost znaczenia wiedzy i innowacji. Niezwykle ważną staje się zdolność podmiotów do kreowania i adaptacji nowych technologii, wprowadzania nowych produktów i usług oraz wdrażania nowych rozwiązań. Trendy rozwojowe krajów wysoko rozwiniętych pokazują, że obecnie oraz w najbliższej przyszłości trwały rozwój może zagwarantować jedynie budowanie przewagi konkurencyjnej poprzez działania i procesy oparte na innowacyjnych rozwiązaniach.

Dodatkowo wzrasta znaczenie regionów, które stały się nowymi podmiotami procesów rynkowych i prowadzą własną politykę rozwojową. W ich rozwoju decydującą rolę odgrywają przede wszystkim władze, ale także przedsiębiorstwa, ośrodki naukowo-badawcze i instytucje otoczenia biznesu działające na ich obszarze. Zgodnie z art. 11.1 drugiego rozdziału Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, władze regionu określają strategię jego rozwoju, uwzględniającą m.in. taki cel, jak pobudzenie aktywności gospodarczej oraz podnoszenie

poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa. W związku z tym władze poszczególnych regionów podejmują liczne przedsięwzięcia nie tylko na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, ale także na rzecz tworzenia innowacyjnej gospodarki w regionach. Najbardziej powszechnym działaniem władz regionalnych w tym zakresie jest opracowywanie, a następnie wdrażanie regionalnych strategii innowacji. Głównym celem tych dokumentów jest podniesienie potencjału regionalnego w zakresie innowacji, m.in. poprzez wzmocnienie współpracy pomiędzy samorządem, sektorem badawczo-rozwojowym i przedsiębiorstwami¹. Ponadto, w dłuższej perspektywie, celem jest stworzenie innowacyjnej gospodarki. Poprzez opracowanie, a następnie wdrażanie regionalnych strategii innowacji władze regionalne podjęły wyzwanie budowania podstaw rozwoju gospodarczego opartego na badaniach naukowych, technologii i innowacjach². Województwo dolnośląskie jest przykładem obszaru, w którym od 2005 r. podejmowane są działania mające na celu stworzenie innowacyjnej gospodarki.

Celem artykułu jest przedstawienie dotychczasowych doświadczeń województwa dolnośląskiego w dziedzinie tworzenia innowacyjnej gospodarki oraz wskazanie perspektyw w tym zakresie.

2. Regionalna strategia innowacji w województwie dolnośląskim jako wytyczna dla rozwoju innowacyjnej gospodarki

Jak już wspomniano, podstawowym narzędziem służącym tworzeniu innowacyjnej gospodarki w regionie jest opracowanie a następnie implementowanie regionalnej strategii innowacji. Pierwsza regionalna strategia innowacji dla województwa dolnośląskiego została opracowana w 2005 r. i w kolejnych latach była wdrażana. W latach 2006–2010 w województwie dolnośląskim zrealizowano wiele przedsięwzięć i projektów, które wpisywały się w cele strategii i miały się przyczynić do wzrostu innowacyjności w regionie. Przykłady wybranych projektów zostały zaprezentowane w tab. 1.

Poza wymienionymi powyżej przykładami projektów, w województwie dolnośląskim w trakcie wdrażania strategii odbyły się liczne seminaria, warsztaty i konferencje służące zwiększeniu świadomości innowacyjnej oraz promowaniu postaw innowacyjnych wśród społeczeństwa, a szczególnie przedsiębiorców. Podczas licznych spotkań przekazywano również istotne informacje dotyczące możliwości finan-

¹ *Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007–2013*, Ministerstwo Gospodarki, Departament Rozwoju Gospodarki, Warszawa 2006, s. 60.

² K. Morgan, C. Nauwelaers, *Regional Innovation Strategies. The Challenge for Less-Favoured Regions*, Routledge, New York 2003, s. 20.

Tabela 1. Wybrane projekty zrealizowane w regionie Dolnego Śląska w ramach wdrażania DSI

Cele DSI	Projekty służące realizacji celu (nazwa oraz lider projektu)
1	2
Wzmacnianie regionalnych bloków kompetencji	Utworzenie innowacyjnego klastra ABS (analizy, badania, symulacje) dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Dolnego Śląska (Instytut Automatyki Systemów Energetycznych we Wrocławiu)
	CEPRIN – Centrum Promowania Innowacji w Energetyce na terenie Dolnego Śląska (Instytut Automatyki Systemów Energetycznych we Wrocławiu)
	Model systemu transferu nowoczesnych rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) do przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie województwa dolnośląskiego (Samorząd Województwa Dolnośląskiego)
Aktywizacja środowiska badawczego	Transfer wiedzy pomiędzy sferą B+R a gospodarką Dolnego Śląska poprzez tworzenie regionalnych sieci naukowo-gospodarczych (Politechnika Wrocławska)
	Grant – wsparcie prac badawczych poprzez stypendia naukowe dla doktorantów (Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego)
	Rozbudowa Laboratorium CAMT o urządzenia do szybkiego wytwarzania wyrobów prototypowych (Politechnika Wrocławska)
	Inwestycja aparaturowa w laboratoriach Centrum Doskonałości EMC Politechniki Wrocławskiej (Politechnika Wrocławska)
Finansowanie innowacji	Do startu po własną firmę – od marzeń do zysków (Uniwersytet Wrocławski, Biuro Karier)
	Pomysł na własną firmę opartą na innowacjach/wynikach prac naukowych (Wrocławskie Centrum Transferu Technologii, Politechnika Wrocławska)
Obniżenie barier dla działań innowatorów	Biuro Koordynacji Wdrażania Dolnośląskiej Strategii Innowacji (Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego)
Edukacja dla innowacji	Innowacyjny menedżer. Studia podyplomowe dla pracodawców i kadr MSP (Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu)
Krzewienie postaw innowacyjnych	System stypendialny dla doktorantów Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu)
	Granty badawcze dla doktorantów zwiększających potencjał innowacyjny Dolnego Śląska (Uniwersytet Wrocławski)
	Transfer Wiedzy do Przedsiębiorstw Dolnośląskich poprzez Staże Absolwentów PWr. (Politechnika Wrocławska)
	Partnerstwo na rzecz innowacji – wsparcie dla tworzenia Akademickiego Inkubatora Technologicznego w Legnicy (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy)

Tabela 1, cd.

Cele DSI	Projekty służące realizacji celu (nazwa oraz lider projektu)
1	2
Akumulacja potencjału społecznego	Dolnośląskie Centrum Studiów Regionalnych (Politechnika Wrocławska)
	Makroregion innowacyjny. Foresight technologiczny dla województwa dolnośląskiego do 2020 r. (Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Politechnika Wrocławska)
	Rozwój, koordynacja, monitoring i ewaluacja dolnośląskiego systemu innowacji (w trakcie realizacji) (Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego)

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych informacji.

sowania innowacji, zarówno ze środków krajowych, regionalnych, jak i unijnych. W trakcie realizacji wielu projektów przygotowane zostały ekspertyzy i dokumenty dotyczące potencjału innowacyjnego regionu i budowy gospodarki opartej na wiedzy w województwie dolnośląskim. W efekcie zrealizowanych projektów została nawiązana i wzmocniona współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami, a także między sektorem B+R a przemysłem; ma ona podstawowe znaczenie dla wzrostu innowacyjności regionu³.

W ciągu ostatnich lat w województwie dolnośląskim zaszły istotne zmiany i można powiedzieć, że obecnie to jeden z najważniejszych regionów w Polsce, dysponujący odpowiednią infrastrukturą do tworzenia i rozprzestrzeniania się innowacji. Charakteryzuje się on spójnym systemem instytucji otoczenia biznesu, systemem szkolnictwa wyższego na wysokim poziomie kształcącym na różnych kierunkach, wykształconą kadrą oraz dużą liczbą przedsiębiorstw otwartych na innowacje. Mając na uwadze zmiany, jakie w ostatnich latach wystąpiły w regionie, w sierpniu 2011 r. Zarząd Województwa Dolnośląskiego przyjął Regionalną Strategię Innowacji dla Dolnego Śląska na lata 2011–2020 wraz z Planem Wykonawczym na lata 2012–2014. W dokumencie tym, stanowiącym aktualizację dotychczasowej Dolnośląskiej Strategii Innowacji z kwietnia 2005⁴, sformułowano misję: „Dolny Śląsk miejscem inspiracji dla innowacyjnego rozwoju”, a także określono cztery cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi oraz wskazano kierunki działań, jakie powinny zostać podjęte na rzecz stworzenia innowacyjnej gospodarki. Warto zaznaczyć, że w zaktualizowanej strategii zmniejszona została liczba celów strategicznych z ośmiu

³ N. Derlukiewicz, *Regionalne strategie innowacji jako czynnik wzrostu konkurencyjności regionów w Unii Europejskiej*, rozprawa doktorska, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wrocław 2009, s. 220–230.

⁴ <http://rpo.dolnyslask.pl>.

do czterech (zostały one na nowo sformułowane), jak również uszczegółowiono je w celach operacyjnych – czego nie było w poprzednim dokumencie.

Cele strategiczne wyznaczone na lata 2011–2020 to:

- 1) wzmacnianie innowacyjnych umiejętności i postaw, kluczowych dla gospodarki opartej na wiedzy,
- 2) zwiększenie szansy na sukces innowacyjnych projektów biznesowych,
- 3) wzrost potencjału innowacyjnego dolnośląskich jednostek naukowych,
- 4) rozwój współpracy w gospodarce w obszarze innowacji.

Dla każdego z celów strategicznych opracowano cele operacyjne oraz kierunki działań służące ich osiągnięciu. Pierwszy cel strategiczny służyć ma przede wszystkim zwiększeniu kreatywności i przedsiębiorczości wśród młodzieży oraz krzewieniu postaw innowacyjnych. W jego ramach bardzo ważne będzie podejmowanie różnych działań informacyjno-promocyjnych o zasięgu regionalnym, krzewiących wiedzę i promujących postawy innowacyjne (m.in. poprzez opracowywanie i upowszechnianie materiałów edukacyjnych oraz organizację konferencji, szkoleń, warsztatów czy konkursów poświęconych problematyce innowacyjności). Szczególnie istotne będzie również angażowanie przedsiębiorców do opracowywania planów i programów nauczania na uczelniach wyższych, tak by w przyszłości zmniejszyć ryzyko niedopasowania kwalifikacji absolwentów na rynku pracy⁵.

Istotą drugiego celu jest przede wszystkim wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw poprzez tworzenie odpowiednich warunków w regionie (wsparcie finansowe, infrastruktura, szkolenia, doradztwo) oraz zachęcanie do prowadzenia własnej działalności badawczo-rozwojowej przez przedsiębiorstwa. Ponadto jednym ze wskazanych kierunków działań jest rozwój sieci inkubatorów i parków technologicznych i przemysłowych w województwie. Kolejny cel dotyczy świata nauki i nakierowany jest przede wszystkim na rozwój jednostek naukowych o największym potencjale w regionie, z uwzględnieniem możliwości silnej współpracy z biznesem w ramach tzw. centrów kompetencji. Ponadto niezwykle ważne będzie komercjalizowanie wyników badań oraz zwiększenie transferu wiedzy i nowych technologii z uczelni wyższych do gospodarki. Ostatni z celów strategicznych dotyczy rozwoju współpracy różnych środowisk gospodarczych i naukowych regionu w obszarze innowacji. Szczególną uwagę zwraca się na rozwój klastrów oraz rozwój współpracy regionalnych instytucji proinnowacyjnych.

Podsumowując opisane powyżej cele strategiczne, można stwierdzić, że w większości nawiązują one do budowania w regionie dolnośląskim kreatywnej i innowacyjnej gospodarki, opartej na współpracy wielu środowisk. Warto jednak podkreślić, że fakt opracowania nawet najlepszej strategii nie gwarantuje sukcesu. Niezwykle istotne jest dążenie do osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez realizację konkretnych działań i projektów w określonym czasie. Służyć temu ma część strategii poświęcona sys-

⁵ Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011–2020, Wrocław 2011, s. 69–71.

temowi wdrażania, której niestety brakowało w dokumencie z 2005 r. W Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011–2020 zapisano, że za koordynację, finansowanie, monitoring i ewaluację działań prowadzonych przez różne jednostki w ramach jej wdrażania będzie odpowiadać struktura organizacyjna umiejscowiona w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego.

Wdrażaniem strategii innowacji na poziomie strategicznym zajmować się będzie Zarząd Województwa Dolnośląskiego, wspierany przez Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego oraz Dolnośląską Radę Innowacyjności, która odgrywać będzie głównie rolę opiniodawczą i kontrolną. Dyrektor Departamentu Rozwoju Regionalnego powinien być zwierzchnikiem pozostałych jednostek struktury Urzędu Marszałkowskiego, bezpośrednio zaangażowanych w realizację strategii na poziomie operacyjnym. Poza strukturą Urzędu Marszałkowskiego działać będą także zewnętrzne podmioty wdrażające strategię, tj. niezależne jednostki innowacyjnego otoczenia przedsiębiorstw, obejmujące sektor B+R, sektor edukacyjny, instytucje otoczenia biznesu świadczące usługi proinnowacyjne oraz jednostki samorządu terytorialnego. Ich zadaniem będzie realizacja konkretnych przedsięwzięć o charakterze proinnowacyjnym, z których część będzie finansowana ze środków pozostających w dyspozycji Urzędu Marszałkowskiego, a pozostałe z innych źródeł (programy oraz fundusze krajowe i europejskie). Niektóre z zadań będą realizowane w partnerstwie (Urząd Marszałkowski + instytucje zewnętrzne), głównie w ramach tzw. projektów systemowych⁶.

3. Wybrane inicjatywy i projekty promujące innowacyjność w województwie dolnośląskim

Jak już wspomniano, w województwie dolnośląskim zrealizowano dotychczas wiele projektów na rzecz wspierania innowacyjności. Warto jednak wspomnieć o kilku aktualnie wdrażanych, których realizacja z pewnością przyczyni się do wzrostu innowacyjności w regionie.

Pierwszym projektem jest „Dolnośląski Bon na Innowacje” realizowany od listopada 2012 r. przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Wrocławskie Centrum Transferu Technologii Politechniki Wrocławskiej, współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jego celem jest wzmocnienie współpracy nauki oraz biznesu poprzez sfinansowanie 300 bonów o wartości 18 tys. zł każdy. Projekt ten stanowi wspaniałą okazję aktywnego inicjowania współpracy badawczej z partnerem biznesowym⁷. W jego ramach regionalni przedsiębiorcy mogą uzyskać 18 tys. zł i przeznaczyć tę kwotę na opłacenie

⁶ Tamże, s. 84–85.

⁷ <http://www.innowacje.dolnyslask.pl> (20.10.2012).

prac badawczo-rozwojowych, w których efekcie powstaną innowacyjne rozwiązania. Realizacja tej inicjatywy ma pomóc w rozwoju innowacji w sektorze MŚP, np. w postaci ulepszeń produktów, usług lub procesów opartych na wiedzy i badaniach środowiska naukowego. Uzyskana kwota może zostać również przeznaczona na zakup usługi badawczo-rozwojowej, polegającej na opracowaniu lub udoskonaleniu istniejącej technologii lub wyrobu przedsiębiorstwa, wykonanie testów laboratoryjnych, badań certyfikacyjnych, analiz przedwdrożeniowych oraz przeprowadzenie badań i analiz w zakresie optymalizacji procesu bądź produktu⁸.

Drugą ciekawą inicjatywą realizowaną na Dolnym Śląsku jest Projekt DISTRICT+ (Disseminating Innovative Strategies for Capitalization of Targeted Good Practices) wdrażany w okresie 2010–2013, finansowany w ramach Programu Interreg IVC. Głównym jego partnerem jest Toskania (Włochy), natomiast województwo dolnośląskie jest jednym z sześciu partnerów (pozostali to: Dolna Saksonia w Niemczech, Västra Götaland w Szwecji, West Midlands w Wielkiej Brytanii i Braszów w Rumunii). Głównymi celami programu są:

- wzrost współpracy wewnątrz oraz na zewnątrz regionu w zakresie rozwoju innowacji,
- wsparcie rozwoju inkubatorów oraz przedsiębiorstw typu *start-up* i *spin-off*,
- rozwój i poszerzenie zdolności innowacyjnych regionu,
- wzrost zdolności projektowania oraz długofalowego planowania strategii na poziomie regionów.

Natomiast do najważniejszych obszarów tematycznych przy jego realizacji należą:

- wsparcie przedsiębiorczości młodych naukowców,
- mechanizmy *start-up* dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- modernizacja tradycyjnego sposobu wytwarzania poprzez strategię internacjonalizacji,
- ułatwienia dla współpracy między przedsiębiorcami a naukowcami,
- tworzenie i zarządzanie inkubatorami technologicznymi,
- tworzenie i zarządzanie centrami transferu technologii,
- innowacyjne usługi w parkach naukowych⁹.

Kolejnym realizowanym w latach 2012–2015 jest projekt systemowy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego „GRANT PLUS”. Jego celem jest zoptymalizowanie warunków w zakresie prowadzenia prac badawczych, w ramach strategicznych kierunków dla województwa dolnośląskiego, poprzez udzielenie do 2015 r. rocznych stypendiów 240 doktorantom. Stypendia te przyczynią się do transferu i rozwoju technologii, a także podniesienia konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Dolnego Śląska. Należy jednak zaznaczyć, że w ramach projektu wspierani będą tylko doktoranci kształcący się na kierunkach matematyczno-przyrodni-

⁸ <http://www.pi.gov.pl> (20.10.2012).

⁹ <http://www.innowacje.dolnyslask.pl> (20.10.2012).

czych i technologicznych. W tym miejscu należy poruszyć kwestię coraz powszechniej występującej dyskryminacji innych dziedzin nauki (np. nauk społecznych, w tym ekonomicznych) w tego typu programach zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Niestety, należy to uznać za zjawisko negatywne, gdyż kluczem do powstawania innowacyjnych rozwiązań jest interdyscyplinarność, tak bardzo promowana w najbardziej rozwiniętych gospodarkach świata (np. w USA). Należałoby się zatem zastanowić, czy przedstawiciele nauk humanistycznych i społeczno-ekonomicznych rzeczywiście nie są w stanie przyczynić się do wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw, regionu czy kraju? Warto pamiętać, że obecnie innowacja rozumiana jest nie tylko jako nowy produkt czy technologia, ale także jako nowa usługa, zmiana organizacyjna, marketingowa itp. W związku z tym nie powinno się nikogo wykluczać z aktywnego udziału tworzenia innowacyjnej gospodarki.

4. Zakończenie

Województwo dolnośląskie posiada znaczący potencjał innowacyjny, taki jak: silne ośrodki naukowo-badawcze, liczne instytucje otoczenia biznesu, parki technologiczne, przedsiębiorstwa działające w branżach wysokiej techniki oraz wykształcone społeczeństwo. Z pewnością umożliwia to tworzenie innowacyjnej gospodarki w regionie. Jednak szczególnie istotnym krokiem w tej mierze było opracowanie w 2005 r. Dolnośląskiej Strategii Innowacji. Dzięki temu w ostatnich latach w województwie dolnośląskim zrealizowano wiele projektów, które przyczyniły się do pozytywnych zmian w dziedzinie innowacji w regionie. Zmiany te z kolei wymusiły aktualizację strategii innowacji, w której efekcie powstała Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011–2020. Formułując misję i cele strategii, jako najistotniejszą wskazano budowę kreatywnej, opartej na wiedzy gospodarki na Dolnym Śląsku, w którym żyją kreatywni i otwarci na innowacje ludzie, działają innowacyjni przedsiębiorcy współpracujący ze światem nauki oraz funkcjonują instytucje otoczenia biznesu wspierające procesy innowacyjne w regionie.

Realizacja celów zaktualizowanej strategii innowacji oraz wdrażanie kolejnych działań i projektów w dziedzinie innowacyjności w województwie dolnośląskim z pewnością będzie dużym krokiem ku innowacyjnej gospodarce. Należy jednak pamiętać, że do sukcesu w tej dziedzinie potrzebne jest zaangażowanie różnych środowisk, gdyż interdyscyplinarne podejście jest kluczem do kreatywności i tworzenia innowacyjnych rozwiązań.

Reasumując, można stwierdzić, że województwo dolnośląskie podjęło ogromny wysiłek na rzecz stworzenia innowacyjnej gospodarki, jednak jest to dopiero początek drogi, która wiedzie ku gospodarce innowacyjnej.

Literatura

- Derlukiewicz N., *Regionalne strategie innowacji jako czynnik wzrostu konkurencyjności regionów w Unii Europejskiej*, rozprawa doktorska, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wrocław 2009.
- Kierunki zwiększania innowacyjności gospodarki na lata 2007–2013*, Ministerstwo Gospodarki, Departament Rozwoju Gospodarki, Warszawa 2006.
- Morgan K., Nauwelaers C., *Regional Innovation Strategies. The Challenge for Less-Favoured Regions*, Routledge, New York 2003.
- Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011–2020, Wrocław 2011.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, DzU 1998, nr 91, poz. 576.
- <http://www.rpo.dolnyslask.pl>.
- <http://www.innowacje.dolnyslask.pl>.
- <http://www.pi.gov.pl>.

LOWER SILESIAN VOIVODESHIP ON THE WAY TO INNOVATIVE ECONOMY

Summary: Creating an innovative economy is the goal and the challenge not only for Poland, but also for all regions. In the region of Lower Silesia a lot of activities and a variety of projects aimed at creation of innovative economy were implemented during the last few years. The article presents the experience of Lower Silesia in this field as well as identifies the goals and directions of regional development in terms of innovation.

Keywords: region, strategy, innovation.